

Els 'indepes' desobedients

Ha fet una revolució conceptual de l'independentisme i de l'alliberament de les classes populars. Garanteix "desobediència civil", "cap renúncia" i ser la veu de la consciència dels polítics clàssics, que des de dins mateix del sistema establert farà la revolució. Després d'anys de debats profunds, i també de moltes batusses internes, la Candidatura d'Unitat Popular (CUP) ha fet el salt nacional i ha demostrat que és alguna cosa més que un moviment assembleari de *bon rotllo* que va donar la sorpresa en les passades municipals arrebegant part dels votants independentistes decebuts amb ERC. Avui, els seus tres diputats al Parlament són capaços de desorientar tothom, votants propis i independentistes en general, abstenint-se en una declaració històrica de sobirania, quedar-se sols al Parlament defensant una Catalunya fora de la UE o crear dubtes raonables sobre el seu "sí" en un hipotètic referèndum al Principat. És més, durant la campanya, la paraula *independència* i les estelades van tenir un protagonisme més que secundari. Però ningú no pot qüestionar que la CUP és una aposta independentista sense mitges tintes ni temptacions pactistes. Això sí, amb un discurs nou, matissat, per tal d'arribar a totes les classes populars, amb realitats sociològiques i lingüístiques diferents.

"No parlem d'independència ni de socialisme, perquè aquests conceptes són estratègics, mentre que l'autodeterminació o el marc socioeconòmic són molt tàctics i molt horitzontals, independentment de la seva condició o origen, tothom s'hi pot sentir identificat", argumenta en Lluís Sales, membre del Secretariat Nacional de la CUP. De fet, subratlla, els militants només han d'acceptar allò que l'organització de la CUP anomena programa polític de la unitat popular, que consta de cinc preceptes: la defensa del dret a l'autodeterminació, el reconeixement del fet nacional en l'àmbit dels Països Catalans, avançar cap a un nou marc socioeconòmic que

La CUP és esquerra independentista. ERC, també. Els seus votants sempre es troben a la frontera. La desobediència a l'"statu quo" i la puresa ideològica distingeixen de la resta un partit que ja ha fet la seva revolució abans de fer la revolució.

tendeixi a la igualtat entre les persones, la igualtat entre gèneres home i dona i l'aposta per un model social i econòmic respectuós amb l'entorn, que permeti llegar a les generacions futures un territori sostenible. Un programa que, sobre el paper, no presenta diferències rellevants respecte de la ideologia d'Esquerra Republicana. En tot cas, la diferència és una qüestió de *tempi*, de com s'ha de fer el camí i de com s'organitza l'acció política. La qüestió és: cal una revolució política prèvia a la independència, o ha de ser posterior? Les estratègies de la CUP i ERC aquí són prou diferents.

"La independència és una revolució política, no un simple canvi del centre de decisió política de Madrid a Catalunya, com entenen altres partits. En aquest sentit, aspirem a construir un socialisme actualitzat, qüestionant les bases d'un capitalisme cada cop més agressiu i excloent, i d'un sistema polític desacreditat per la partitocràcia i la casta política. Això ens diferencia de la resta", rebla el regidor de la CUP per Molins de Rei Albert Botran, historiadore i autor del llibre *Unitat popular. La*

construcció de la CUP i l'independentisme d'esquerres (Edicions El Jonc).

Comunisme actualitzat. O socialisme modern, com se li vulgui dir, la CUP propugna la "desposseïció dels recursos naturals que hem patit els catalans i les catalanes a les mans de les elits dominants del país", de manera que "la propietat i la gestió de les diverses fonts d'energia, l'aigua i altres recursos naturals seran declarats de titularitat i gestió pública i col·lectiva". Les infraestructures i les xarxes de comunicació, pel seu caràcter estratègic, també han de ser públiques, i en conseqüència, la formació aposta per suspendre els processos de privatització d'infraestructures en marxa i recuperar les que ja són privatitzades.

En l'àmbit laboral, proposa repartir el treball productiu, domèstic i de cura, impulsar la reducció de la jornada laboral, derogar les reformes laborals i establir un nou marc laboral que protegeixi els treballadors enfront dels empresaris, garantir l'estabilitat en l'ocupació i tancar les empreses de treball temporal, entre d'altres mesures.

A la UE no hi ha revolució. I és clar, aquesta revolució no encaixa en un club d'estats com la UE: "És obvi, perquè les polítiques econòmiques estan dictades per la UE, per garantir els privilegis del gran capital i no pas per representar els interessos de les classes populars europees. Essent-ne membre no és possible articular una alternativa econòmica dins d'Europa. Islàndia ha pogut posar unes certes bases de democratització econòmica perquè està al marge de la UE", rebla el regidor de Molins de Rei. En conseqüència, la CUP també rebutja la moneda única, l'OTAN i l'euroexèrcit, i defensa "el tancament de totes les bases militars, i la construcció d'una societat que potenciï la cultura de la pau, la cooperació i la solidaritat internacionalista amb els pobles que lluiten per la seva dignitat i independència".

Amb CiU i ERC, o sense? El principal punt de fricció amb ERC i CiU en la declaració de sobirania va ser, a més del fet que no es qüestionava la pertinença a la UE, la inexistència de referències als Països Catalans. Un dèficit

Els tres diputats de la CUP, d'esquerra a dreta: Quim Arrufat, Geòrgina Rieradevall i David Fernández, arribant al Parlament de Catalunya.

insalvable per a la CUP, que va motivar el famós sí crític –dues abstencions i un sí– a la declaració de sobirania del Parlament de Catalunya. La decisió de la CUP, però, no va ser una bassa d'oli. De fet, la ferida no està tancada del tot. “Hi havia persones partidàries de visualitzar un sí clar i d’altres que eren molt reticents a dir sí en la primera aparició pública important. Això s’explica perquè dins la CUP conviuen una cultura política en la qual la lluita independentista té preponderància en l’ideari, i una altra cultura en què la batalla social té més pes que la independència”, explica Anna Gabriel, regidora per la CUP a Sallent del 2003 al 2011. Gabriel també reconeix que al partit “no tots som coincidents en l’estratègia que hauríem de traçar per aconseguir la independència. N’hi ha que apostem per construir una acumulació de forces en el terreny de la unitat popular i no

vincular per res el dret a decidir amb qualsevol equivalència política a un front patriòtic, i dins la CUP també hi ha gent que defensa que si algú està fent gestos cap al dret a decidir, sigui la dreta o el conservadorisme, nosaltres hi hem de donar suport”.

Precisament, aquest matís va separar el PSAN de la resta de l’esquerra independentista. Com explica Botran en el seu llibre, “el fet que PSAN apostés per un front patriòtic, i això acaba partint l’independentisme en dos. Amb la CUP compartia el punt de vista rupturista de la independència, l’àmbit nacional, però l’aposta per una aliança més estable amb la burgesia independentista ens separa”.

Dins de la CUP, l’àmbit Països Catalans no està en qüestió. La CUP propugna sense fissures la ruptura “amb els estats ocupants a través de l’exercici del dret d’autodeterminació del poble català” que doni lloc a “una república

catalana que abraçi el conjunt del territori nacional, de Fraga a Maó i de Salses a Guardamar, basada en els principis de confederació, de democràcia directa, activa, participativa i inclusiva, i de socialisme”.

A escala social, la CUP també ha declarat la guerra a les mútues de salut i les escoles privades. “Volem una única xarxa pública d’educació i sanitat amb prestacions universals i gratuïtes, i per a aconseguir-ho ens cal derogar acords i concerts amb entitats privades”, rebla Albert Botran.

2007, l’eclosió. L’ideari de la CUP ha tingut èxit electoral a partir de l’any 2007, i especialment en les conteses de 2011 i 2012. L’oferta programàtica d’aquesta esquerra independentista existeix des del 1987, però als anys noranta ERC li va passar al davant. Representava una opció més inserida

Dues dècades de fermentació

Amb l'embranchida del moviment independentista que s'aglutinava al voltant del Moviment de Defensa de la Terra (MDT) i també candidatures municipals que l'any 1979 havien guanyat en els respectius pobles, sobretot a Arbúcies i Sant Pere de Ribes, el desembre de 1986 es va constituir l'Assemblea Municipal de l'Esquerra Independentista, l'AMEI, que es considera el precedent immediat i directe de la CUP. Sota el paraigua de l'AMEI es van presentar les primeres candidatures populars al País Valencià a les municipals de 1987 amb les sigles del PSAN (Alginet, Ribera Alta, 2,92% dels vots, i Monòver, Vinalopó Mitjà, 3,35%). Però aquella energia quedarà estroncada als anys noranta, i l'independentisme serà residual als Països Catalans. Com explica Albert Botran en el llibre *Unitat popular. La construcció de la CUP*

i l'independentisme d'esquerres (Edicions El Jonc, 2012), "en aquesta dècada l'esquerra independentista va afrontar la seva pitjor etapa, amb el trencament de l'MDT –amb l'entrada de molts militants a ERC– i la repressió de l'estat, que va arribar al clímax amb l'operació Garzón del 1992, que va dificultar enormement l'organització interna dels independentistes". I més enllà, apunta Botran, els anys noranta són complicats per a l'esquerra en general a nivell mundial: "Des que els sandinistes havien guanyat l'any 1979 a Nicaragua, no es pot comptabilitzar gairebé cap victòria per a l'esquerra. I l'independentisme català també es movia en aquest context de derrota internacional". A partir del 2000, els diversos sectors de l'esquerra independentista es van reactivar i van tornar a reforçar el front municipalista, conscients que calia evitar que els activistes juvenils, sobretot de Maulets, s'afiliessin a partits polítics. En aquest període es va anar perdent el nom d'AMEI i es va consolidar el de CUP, que el 2003 va implantar la seva primera coordinadora nacional.

L'assistència o no a la manifestació de l'11S organitzada per l'ANC va provocar força divisió en la CUP, que finalment va optar per una manifestació pròpia però també per donar suport a l'ANC.

en el reformisme d'esquerres, en la línia d'altres partits a Europa, una opció més atractiva als anys noranta que no pas la de la CUP. Difícilment podria emergir com a alternativa i, de fet, no va eclosionar electoralment fins el

2007, amb un avís a les eleccions municipals del 2003. En només deu anys, la CUP ha passat de 24 regidors a 109, alguns dels quals en ciutats grans, i a tenir tres diputats al Parlament, havent foragitat SI.

Diversos membres de la CUP reconeixen que el fet que ERC i ICV participessin en el govern tripartit l'ha beneficiat, perquè "els ha suposat una contradicció i han comprovat els límits que té l'acció institucional, i de retruc, ha donat més crèdit a la CUP", però sobretot atribueixen l'èxit al treball de base municipalista. "El 2007 eclosiona un treball que s'havia començat a fer molt anys abans, no directament des de l'àmbit institucional, i als anys noranta també s'hi va incorporar una nova generació militant que ens va donar força", remarca Albert Botran. L'emergència de la CUP també s'explica perquè el cicle de protesta a internacionalment també va canviar a partir del 2000, ja que apareixen veus contestatàries com el moviment antiglobalització i, a casa nostra, els indignats. Finalment, Internet ha permès a la CUP superar un dels seus obstacles més imponents, la coordinació de diversos focus disseminats al territori, molt poc jeràrquics i, per tant, difícils de fer funcionar", rebla Botran.

Gemma Aguilera
(amb informacions d'Àlex Milian)